

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÉ ČINY PROTI DŮSTOJNOSTI V SEXUÁLNÍ
OBLASTI**

Autor práce: Klára Kottová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky, zapůjčenou literaturu a metodické vedení práce, které mi zejména v souvislosti s tématem bakalářské práce poskytl.

Abstrakt

KOTTOVÁ, K. *Trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 50 s. Vedoucí bakalářské práce : Jiří Hruška, JUDr., Ph.D.

Klíčová slova: Trestný čin, znásilnění, sexuální nátlak, lidská důstojnost, žena, muž.

Tématem této práce je problematika trestných činů proti důstojnosti v sexuální oblasti. V práci je přiblížena aktuální problematika, včetně jejího stručného vývoje v České republice. Další část práce se již zaměřuje na komparaci problematiky trestných činů proti důstojnosti v oblasti práva v České a Slovenské republice a vystihne nejdůležitější odlišnosti, které mají tyto dvě země, jež měly dlouhou dobu společnou historii. V práci je šest hlavních kapitol. První se zaměřuje na cíle a metodiku práce, dále je zde obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Následuje základní terminologie a trestný čin znásilnění. Další kapitola rozebírá trestný čin sexuální nátlak. Poslední kapitolu tvoří komparace uvedeného tématu v České a Slovenské republice. Cílem bakalářské práce je provedení analýzy skutkových podstat trestných činů a výklad vybraných zákonných znaků – výstup v podobě jednoznačného stanovení podmínek trestní odpovědnosti za tyto trestné činy a komparace české trestněprávní úpravy zvolených trestných činů (znaků skutkových podstat) proti důstojnosti v sexuální oblasti s odpovídající právní úpravou ve Slovenské republice, in eventum vně EU.

Abstract

Kottová, K. *Offences Against Human Dignity in Sexual Area : Bachelor thesis.*
České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 50 p.
Supervisor : Jiří Hruška, JUDr., Ph.D.

Key words: Crime, Rape, Sexual Coercion, Human Dignity, Woman, Man.

This thesis is the issue of sexual offences against dignity. There is also detailed the current issues, including a development in the Czech Republic. Another part of the thesis has focused on comparison of offences against dignity of law in the Czech and Slovak Republic and captures the most important differences, in which the two countries have long history. In the thesis there are six main chapters. The first chapter focuses on the objectives and methodology of the thesis. There are also mentioned the general characteristics of the crimes against human dignity in the sexual area. Next chapter solves the terminology and the crime of rape. The next chapter discusses offence of a sexual pressure. The last chapter is a comparison of this mentioned theme in the Czech and Slovak Republic. The aim of this thesis is the analysis of the constituent elements of criminal acts and interpretation of selected legal characters – output in the form of a clear determination of the conditions of criminal liability for these offences and the comparison of Czech criminal editing of the selected criminal offences (constituent elements) against dignity in the sexual area with the corresponding legislation in the Slovak republic, in eventum outside the EU.

OBSAH

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	9
2 Obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	10
3 Základní terminologie.....	14
3.1 Agrese a násilí	14
3.2 Sexuální deviace a sexuálně deviantní chování.....	14
4 Trestný čin znásilnění	16
4.1 Vývoj právní úpravy trestného činu znásilnění.....	16
4.2 Současná úprava trestného činu znásilnění	19
4.3 Analýza skutkové podstaty trestného činu znásilnění	20
4.3.1 Kriminalizace jednání právnických osob v případě trestného činu znásilnění.....	28
4.4 Trestné činy proti lidské důstojnosti podle slovenské trestně právní úpravy...	29
4.5 Trestný čin znásilnění podle slovenské trestně právní úpravy	30
5 Trestný čin sexuální nátlak.....	34
5.1 Analýza trestného činu sexuální nátlak.....	34
5.2 Trestný čin sexuální násilí podle slovenské trestně právní úpravy	39
6 Komparace trestných činů proti důstojnosti v sexuální oblasti v České a Slovenské republice.....	41
Závěr	44
Seznam použitých zdrojů.....	46
Seznam zkratk.....	49

Úvod

Problematika zabývající se trestnými činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti patřila v každé době k velmi diskutovaným tématům a není tomu ani jinak v současné době. Tato oblast trestných činů se stává více probírána, čemuž přispívá i probíhající migrace obyvatelstva ze zemí se zcela odlišnou kulturou. Úkolem každé společnosti je chránit své obyvatele, poskytnout jim určité jistoty, které jsou pro ně akceptovatelné, a to na základě právních norem. V případě trestných činů proti lidské důstojnosti se jedná o právo trestní, jež je upravováno Trestním zákoníkem.

Historický vývoj sexuální kriminality byl dlouhý a trvalo mnoho let, než dostal svou současnou podobu, jelikož se jedná o zajímavý náhled do minulosti, je vývoj právní úpravy znásilnění blíže přiblížen v rámci této práce.

V souvislosti s těmito trestnými činy je potřebné si uvědomit, že sexuální vztahy ve své podstatě znamenají pro každého jedince něco intimního, co je součástí jeho soukromého života, proto je právem každého člověka se svobodně rozhodnout, s kým bude svůj sexuální život sdílet.

Vybraná skupina trestných činů velmi výrazně zasahuje do sféry osobní svobody poškozeného jednotlivce. Znaky skutkových podstat trestných činů proti důstojnosti jsou v sexuální oblasti upraveny v Hlavě III zvláštní části trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů, trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti. Důsledkem trestných činů v sexuální oblasti je často především vážný zásah do psychiky poškozených a nezřídka i způsobení újmy na zdraví. O závažnosti těchto trestných činů nelze pochybovat, a proto se jistě jedná o aktuální téma vhodné pro zpracování do podoby bakalářské práce.

Autorka se detailněji zaměřila na trestný čin znásilnění podle § 185 TZ a trestný čin sexuální nátlak podle § 186 TZ – stručné zpracování vývoje předmětné právní úpravy na území ČR, výklad základní terminologie, vymezení rozdílů předmětných skutkových podstat trestných činů a další.

V rámci metodické části bakalářské práce podrobila autorka analýzu skutkových podstat výše zmíněných trestných činů a dále provede vzájemnou komparaci znaků skutkových podstat s odpovídající právní úpravou ve Slovenské republice.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce je jednoznačné stanovení podmínek trestní odpovědnosti v případě spáchání trestných činů znásilnění podle § 185 TZ a sexuální nátlak podle § 186 TZ, přičemž za odpovídající vědeckou metodu zde posloužila analýzy skutkových podstat zmíněných trestných činů a výklad jejich vybraných zákonných znaků.

Další cíl spočívá v zjištění, zda tuzemská trestněprávní úprava je na odpovídající úrovni a zda poskytuje evropský standard ochrany ve vztahu ke korespondující právní úpravě v jiných státech EU. Za tímto účelem provedla autorka bakalářské práce komparaci české trestněprávní úpravy zmíněných trestných činů (znaků skutkových podstat) proti důstojnosti v sexuální oblasti se srovnatelnou právní úpravou ve vybrané zemi EU, za níž si zvolila Slovenskou republiku.

Pro dosažení stanovených cílů byly uplatněny následující metody zkoumání:

- studium právnické a jiné odborné literatury, právních předpisů a internetových zdrojů,
- deskriptivní metoda,
- základní metodou zpracování práce byly vedle teoretické analýzy i další logické metody,
- již zmíněná komparační metoda a interdisciplinární přístup.

2 Obecná charakteristika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Sexuální kriminalita se vyskytuje v každé společnosti. Typické jsou pro ni vysoká latentnost a nízká oznamovací ochota. Sexuální kriminalita velice citlivě zasahuje do osobní vnitřní stránky jedince. Sexuální trestné činy patří k trestným činům, které se vyznačují vysokou závažností a to díky jejich zásahu nejen do oblasti osobní svobody a důstojnosti člověka, ale především do oblasti pohlavní integrity, do oblasti morálky v pohlavních stycích a oblasti zdravého vývoje mládeže, a v neposlední řadě i do oblasti zdraví a života člověka. Osobní svoboda a lidská důstojnost patří od začátku demokracie k jejím nejvíce chráněným prvkům. V České republice jsou tyto prvky chráněné jak Ústavou ČR, tak i Listinou základních práv a svobod. I mezinárodní smlouvy zaručují tyto práva, například v podobě Deklarace sexuálních práv z roku 1977. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou uvedeny v Hlavě III zvláštní části trestního zákoníku, hned po trestných činech proti životu a zdraví a za trestnými činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství.¹

Hlava III. zvláštní části trestního zákoníku upravuje skupinu trestných činů, které zasahují do lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Jedná se tedy jen o ty trestné činy, které se dotýkají lidské důstojnosti pouze ve sféře pohlavní. Zde je zaměřena pozornost na všechny upravené sexuální trestné činy, kterými společnost může být postižena. Jde o zajištění práv a svobod především u žen a dětí v oblasti pohlavního života a je jim poskytnuta zvýšená ochrana lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Trestné činy, které jsou uvedeny v Hlavě III. postihují jednání, která jsou v rozporu s mravními názory společnosti na sexuální vztahy.²

Kromě lidské důstojnosti jsou objektem trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti také:

- „svoboda rozhodování v pohlavních vztazích (§ 185, § 186),
- zdravý vývoj dítěte, který by mohl být narušen předčasnými pohlavními styky či kontaktem s některými nevhodnými formami uspokojování sexuálních potřeb (§ 187, § 190, § 191 odst. 2, § 193),
- některé zásady v pohlavních vztazích (§ 188),

¹ KOVÁŘ, P., a kol. *Sexuální agrese*. Praha : Maxdorf, 2008. Mravnostní kriminalita z pohledu policie ČR, s. 153.

² ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1832.

- *některé mravní zásady (§ 189, § 191, § 192).*³

Objektivní stránka trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti spočívá v použití násilí, pohrůžky násilí a pohrůžky jiné těžké újmy. Avšak může spočívat i ve zneužití bezbrannosti. V takové situaci je oběť bez přičinění pachatele v takovém stavu, ve kterém není schopná projevit svou vůli nebo klást odpor jeho jednání.

Dále se zneužitím závislosti rozumí stav, kdy osoba (poškozený) je odkázána v určitém směru na pachatele, a tím to je svoboda jejího rozhodování omezena. Navíc se může jednat o zneužití postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti či vlivu, a to v případě, kdy osoba tedy oběť nebude odkázána na pachatele, jako je to u závislosti.⁴ Uvedená problematika bude dále blíže upravena v kapitole 5 této práce.

Předmětem útoku jsou osoby bez rozdílu pohlaví. Ochrana je zvýšeně poskytována dětem ve formě přísnější trestnosti trestných činů.

Pachatel bude pro poškozeného uznávanou autoritou, vzorem, tím koho obdivuje nebo někým, o jehož důvěryhodnosti nepochybuje.

Může se jednat i o jiné způsoby jednání, které jsou např. svedení, zlákáni, najmutí apod. Pachatelem těchto trestných činů může být kterákoliv trestně odpovědná osoba.

Někdy to však může být jen ten, na kom je poškozený závislý, popř. je v takovém postavení, kterého může vůči poškozenému zneužít.⁵

V základní skutkové podstatě je u všech trestných činů zahrnutých v Hlavě III tr. zákoníku vyžadováno úmyslné zavinění.

Dále je možné uvést, že jednočinný souběh mezi zde obsaženými trestnými činy je možný tam, kde byly porušeny různé individuální objekty (jedná se např. o znásilnění vlastní dcery - § 185, § 188 TZ). Tam, kde je porušení více objektů vyjádřeno v kvalifikované skutkové podstatě, souběh nepřipadá v úvahu. Příkladem může být znásilnění osoby, která je mladší patnácti let, kdy je tento čin postihnut jen jako trestný čin znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a TZ).⁶ Znaky skutkových podstat trestných činů v hlavě III. jsou koncipovány v souladu s:

³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 5. vyd. Praha : Leges, 2016. 976 s. 978-0-7502-120-5, s. 602.

⁴ KUČHTA, J., a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* Praha : C. H. Beck, 2009, s. 86.

⁵ KUČHTA, J., a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* Praha : C. H. Beck, 2009, s. 86.

⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 5. vyd. Praha : Leges, 2016. 976 s.

- rámcovým rozhodnutím Rady EU 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003, o boji proti dětské pornografii a sexuálnímu zneužívání dětí, které navazuje na společnou akci Rady č. 97/154/JVV ze dne 24. února 1997, jedná se o opatření v boji proti obchodování s lidmi a boji proti němu a o ochraně dětí,
- směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011, o ochraně obětí a o prevenci obchodování s lidmi a boji proti němu,
- Úmluvou Rady Evropy o ochraně sexuálního zneužívání a ochrana dětí před sexuálním vykořisťováním ze dne 25. října 2007,
- Úmluvou o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 (č. 104/1991 Sb.),
- Opčním protokolem k Úmluvě o právech dětské prostituce a dětské pornografie a o právech dítěte proti prodeji dětí ze dne 25. května 2000,
- Úmluvou o počítačové kriminalitě, Budapešť, ze dne 23. listopadu 2001
- a řada dalšími nezávaznými doporučeními, např. doporučení Výboru ministrů Rady Evropy č. 16 z roku 2001, o prevenci sexuálního vykořisťování dětí – R (2001) 16.⁷

V níže uvedených bodech budou vyjmenovány veškeré trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, tak jak je definuje trestní zákoník. Jedná se o tyto trestné činy:

- Znásilnění (§ 185) – tento trestný čin bude detailněji rozebrán v další části práce.
- Sexuální nátlak (§ 186) – bude blíže rozebrán v další části práce.
- Pohlavní zneužití (§ 187) – tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo vykoná soulož s dítětem, které nedosáhlo věku 15 let či jej jinak pohlavně zneužije.
- Soulož mezi příbuznými (§ 188) – pachatelem se stane ten, kdo bude mít pohlavní styk se svým sourozencem nebo příbuzným v přímém pokolení.
- Kuplířství (§ 189) – trestně odpovědný bude ten, kdo jiného přinutí, najme, zjedná, svede či zláká k provozování prostituce, nebo bude mít zisk z prostituce.
- Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190) – trestně odpovědný bude ten, kdo bude provozovat prostituci blízko školy, školského či jiného podobného zařízení anebo místa, jež je vyhrazeno či vytýčeno pro návštěvu nebo pobyt dětí. Daného trestného činu se dopustí také ten, kdo organizuje, střeží či jinak zabezpečuje

⁷ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1832.

provozování prostituce blízko školy, školského či jiného podobného zařízení anebo místa, jež je vyhrazeno či vytýčeno pro návštěvu nebo pobyt dětí.

- Šíření pornografie (§ 191) – za pachatele je pokládán ten, kdo doveze, vyrobí, proveze, vyveze, činí veřejně přístupný, nabídne, uvede do oběhu, zprostředkuje, prodá či jiným způsobem dalšímu opatří filmové, fotografické, elektronické, počítačové nebo jiné pornografické dílo, ve kterém se objevuje neúcta nebo násilí k člověku, anebo jež zobrazuje, popisuje nebo jiným způsobem ukazuje pohlavní styk se zvířetem. Trestně stíhán bude také ten, kdo filmové, fotografické, písemné, elektronické, počítačové či jiné pornografické dílo nabídne, přenechá nebo také zpřístupní dítěti, nebo jej na místě, jež je dětem přístupné vystaví, či jinak zpřístupní.
- Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192) – dle daného ustanovení se trestného činu dopustí ten, kdo bude přechovávat filmové, fotografické, elektronické, počítačové či další pornografické dílo zobrazující nebo jiným způsobem využívající dítě či osobu, která se jeví být dítětem. Pachatelem se stane také ta osoba, která na základě komunikační či informační technologie obdrží přístup k dětské pornografii. Trestní stíhání se bude týkat rovněž toho, kdo doveze, vyrobí, proveze, vyveze, činí veřejně přístupný, nabídne, uvede do oběhu, zprostředkuje, prodá či jiným způsobem dalšímu opatří filmové, fotografické, elektronické, počítačové nebo jiné pornografické dílo, jež zobrazuje či jakkoliv jinak využívá dítěte nebo také osobu, která se dítětem jeví, anebo kdo z daného pornografického díla těží.
- Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193) – pachatelem se stane ten, kdo zjedná, přiměje, zláká, najme, zneužije či svede dítě k výrobě pornografického díla nebo z účasti dítěte na daném pornografickém díle bude těžit.
 - a. Účast na pornografickém představení (§ 193a) – trestnímu postihu se vystavuje ten, kdo se bude účastnit pornografického představení či jiného podobného vystoupení, v němž vystupuje dítě.
 - b. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b) – pachatelem bude ten, „*kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 2 nebo jiný sexuální motivovaný trestný čin.*“⁸

⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>.

3 Základní terminologie

3.1 Agrese a násilí

Násilí, či také violence, ve smyslu záměrné snahy ublížit druhému nebo s uplatněním síly vynaložené proti odporu se pojí s psychopatologií.⁹ Tento pojem je užíván za účelem popisu jisté interakce mezi jednotlivými lidmi. Další definice pak násilí charakterizuje jako pozorovatelné fyzicky agresivní chování s úmyslem poškození osoby či předmětu.¹⁰

Podle některých autorů je násilí považováno za subkategorii agrese. Jiní autoři zase uvedenou hierarchii odmítají a oba pojmy odlišují. Agrese podle jejich názoru představuje motivační činitel, přičemž násilí tvoří jeden z projevů agrese v chování člověka. Přes odlišnosti v definicích je možné souhrnně uvést, že jde o impulzivní či promyšlené násilné chování, které s rozdílem od prvního jmenovaného vyžaduje vědomé plánování. Násilné chování tedy představuje patologickou formu agrese s cílem poškodit jinou osobu. Může se jednat o fyzické agresivní chování v případě, že jde o poškození jiné osoby, např. bitím, srkáním, házením předmětů, kopáním, použitím zbraně nebo jejím vyhrožováním apod. Za verbální agresi pak lze považovat urážky a vyhrožování, jež v některých případech mohou být doprovázeny agitovaností. V rámci pasivně agresivního chování je projev agresivity zobrazen jako negativismus nebo nečinnost.¹¹

3.2 Sexuální deviace a sexuálně deviantní chování

Jako sexuálně deviantní chování se považuje veškeré jednání, jež nevyjadřuje primární účel sexuální aktivity, čili vzrušení, jež vede k nenásilnému i oboustranně dobrovolnému sexuálnímu styku s partnerem, jež je věkově podobný dané osobě. Sexuální deviace (parafilie) představuje poruchu sexuální preferencí. V České republice se považuje za trvalou a zpravidla jde o vrozenou odlišnost sexuálně motivačního systému. Samotná přítomnost parafilie sama o sobě nic neznamená, nicméně chování pachatele ji poté projevuje.¹² Mezi zvláště problémové poruchy z hlediska kriminologie lze uvést sexuální preferenci a patologickou sexuální agresivitu či také sadismus.

⁹ HARTL, P. a kol. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2000.

¹⁰ VEVEŘA, J. a kol. *Agrese a násilné chování. Postgraduální medicína*. 2011. 13(2), 220–227.

¹¹ HARTL, P. a kol. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2000.

¹² BRZEK, A. *Sexuologie pro právníky*. Praha : Karolinum, 1997.

Z medicínského hlediska je parafilie stavem, jenž se projevuje silnými erotickými fantaziemi a potřebou sexuální aktivity, jež zapříčiňují utrpení jiné osoby nebo se ubírá směrem k sexuálním aktivitám s dětmi nebo nehumánními objekty. Zároveň je nezbytné, aby se uvedené tendence projevovaly minimálně půl roku, a zahrnují stres, profesní a trestně právní problémy či problémy sociální.¹³ Nicméně uvedeného chování se mohou dopouštět i osoby, které nejsou z těchto hledisek považovány za sexuální devianty.

¹³ ZVĚŘINA, J. Doporučené postupy v terapii parafilních sexuálních delikventů. Retrieved 2 March, 2014, from [online] 2013 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: http://www.mzcr.cz/dokumenty/doporucene-postupy-v-terapii-parafilnichsexualnich-delikventu_7653_2849_29.html.

4 Trestný čin znásilnění

Anglický výraz rape, znamená nejen znásilnění, ale současně i únos. Dané slovo je odvozeno z latinského rapera, které lze přeložit jako zmocnit se silou.¹⁴ Podle Světové zdravotnické organizace je možné znásilnění definovat jako fyzické násilí či jiným způsobem vynucená penetrace vulvy nebo řitního otvoru penisem, jinou částí těla či jinou věcí.¹⁵ Typickými znaky, jež dělají ze znásilnění kriminální čin, je donucení a nesouhlas oběti. Teoretické koncepty, které se na znásilnění zaměřují, zvažují na obecné úrovni, jestli se jedná více o sexuální konání nebo spíše o projev násilí. Odborníci přistupují ke znásilnění a k pachatelům daných činů z pohledu kriminologie, trestního práva, a také z hlediska soudně znaleckých expertíz (forezních psychologů, sexuologů, psychiatrů), nebo i z pozice zdůrazňující ve větší míře medicínskou (sexuologicko-psychiatrickou) stránku znásilnění. V této spojitosti se leckdy hovoří na jedné straně o přístupu deviantologickém a na straně druhé deliktologickém.

Během let prošel samotný pohled na znásilnění určitým vývojem. V současné době není již určujícím znakem znásilnění ani tak samotný sexuální akt, jako spíše narušení duševní a fyzické integrity oběti. Na znásilnění je nahlíženo více jako na násilný trestný čin, než jako na sexuální delikt, jak tomu bylo v minulosti. Dále je potřebné říci, že za znásilnění se nepokládá již pouze jeden druh sexuální aktivity (soulož). Aktuální právní úprava totiž rozeznává tři kategorie sexuálního konání pachatele znásilnění. Jsou jimi **pohlavní styk, soulož** a v neposlední řadě **jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží**.¹⁶

4.1 Vývoj právní úpravy trestného činu znásilnění

Na některé trestné činy spojené s lidskou sexualitou je možné z historického právního hlediska hledět jako na takové, jež byly během vývoje společnosti shledány jako

¹⁴ BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014.

¹⁵ Media centre. *Violence against women. Intimate partner and sexual violence against women* [online] 2017 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>.

¹⁶ BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014.

v rozporu se stávající normou křesťanské morálky. Jde především o mimomanželský pohlavní styk a homosexuální styk.¹⁷

Delikt znásilnění vychází z právní úpravy práva zemského, která časově spadá do období samotného začátku právních knih. Tento fakt se dotýká především pravidel týkajících se důkazu, že skutečně šlo o znásilnění. Za tyto důkazy bylo považováno předložení zkrvaveného či potrhaného šatu, volání o pomoc a v neposlední řadě také dovolání svědectví lidí, kterým oběť předložila důkazy o spáchaném násilí. Dané důkazy byly předkládány v případech, kdy byl čin spáchán v místech, které jsou od obydlí příliš vzdáleny, a proto nemohlo být volání o pomoc zaslechnuto. V takovém případě bylo požadováno také složení přísahy.¹⁸

Za znásilnění nebo zprznění bylo pokládáno i zneužití nezletilé dívky. Pachatel byl za takovýto čin potrestán vpletením do kola či stětím. Právní úprava myslela na znásilněné ženy tím, že v rámci ustanovení jim byla zaručena dobrá pověst, čest, jelikož bezpráví na nich spáchané se událo proti jejich vůli. Uřezáním kusu jazyka byli potrestáni ti, co lživým způsobem pomlouvali poctivé ženy a panny.¹⁹

V pozdějších letech se české trestní právo snažilo navázat na právní úpravu platnou v Rakousku-Uhersku (trestní zákony pocházející z roku 1852, 1855, 1878). Přestože ve své podstatě systematika rakouského trestního zákona v sobě zahrnovala obdobné instituty, jako dnešní právní úprava, přece jen se od ní značně odlišovala. Rakouský trestní zákoník byl rozdělen do dvou dílů, kdy v první části byla zahrnuta trestnost zločinu a v druhém trestnost přečinu a přestupku. Obě výše zmíněné části v sobě zahrnovaly škálu sexuálních deliktů.

Násilné smilstvo, zprznění a jiné těžké případy smilstva upravovala hlava čtrnáctá prvního dílu. V ustanovení § 125 bylo charakterizováno násilné smilstvo, které se blíží našemu dnešnímu pojetí znásilnění, jsou zde upraveny formy nebezpečného vyhrožování, lstivého omámení smyslu a násilí. Právní úprava se týkala také znásilnění dívky, jež nedovršila čtrnáctý rok svého života, tuto problematiku upravoval § 127. K dalším zločinům smilstva patřila také sodomie a homosexuální pohlavní styk, přičemž nebyla vyžadována soulož, ale jak bylo uvedeno v ustanovení § 129, stačilo jakékoliv zneužití těla k chlípným chťičům. Trestný byl také podle § 131 pohlavní styk mezi

¹⁷ MITLÖHNER, M. *Normalita a anormalita v sexu z pohledu trestněprávní historie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2017/Mitlohner.pdf>.

¹⁸ MITLÖHNER, M. *Normalita a anormalita v sexu z pohledu trestněprávní historie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2017/Mitlohner.pdf>.

¹⁹ MITLÖHNER, M. *Normalita a anormalita v sexu z pohledu trestněprávní historie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2017/Mitlohner.pdf>.

příbuznými, kteří byli v přímém pokolení. Také svádění ke smilstvu osoby, jež byla svěřena k dohledu či vychování nebo vyučování, bylo dle § 132 trestné.

Významnou koncepční změnu přinesl trestní zákon č. 86/1950 Sb. Trestnost sexuálních delikvencí byla posuzována dle §§ 238 – 244, které se nacházely v sedmé hlavě, druhém oddílu a náležely mezi trestné činy proti důstojnosti člověka. Od 1. srpna 1950 již nebylo cizoložství (manželská nevěra) považováno za trestný čin, ale bylo na něj pohlíženo pouze jako na přestupek.²⁰

Trestný čin znásilnění byl dle § 238 výše zmíněného zákona upraven následovně:

- 1) *„Kdo násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutí ženu k souloži, nebo kdo k takovému účelu zneužije její bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na pět až deset let.*
- 2) *Odnětím svobody na deset až na dvacet let bude pachatel potrestán,*
 - a) *má-li čin uvedený v odstavci 1 za následek těžkou újmu na zdraví, nebo*
 - b) *je-li tu jiná zvláště přitěžující okolnost.*
- 3) *Odnětím svobody na patnáct až pětadvacet let bude pachatel potrestán, má-li čin uvedený v odstavci 1 za následek smrt.*“²¹

Jak je z právní úpravy patrné, tak znásilnění se vztahovalo pouze na ženu, možnost znásilnění muže prozatím nebyla do zákona zahrnuta.

Trestní zákon č 86/1950 Sb. byl nahrazen s účinností od 1. ledna 1962 zákonem č. 140/1961 Sb. Tento zákon ve své podstatě navázal na koncepci předchozího zákona. Podobně, jako i v jiných trestních zákonících, tak i v tomto trestním zákoně byla problematika sexuální delikvence upravována v různých jeho částech. Především se však jednalo o hlavu osmou, která v sobě zahrnovala trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti. Znásilnění patřilo do druhého oddílu, kde byly upravovány trestné činy proti lidské důstojnosti. Ze zařazení těchto trestných činů až do osmé hlavy vyplývá, že stát nevěnoval těmto trestným činům příliš velkou pozornost. Daný zákon prodělal během své účinnosti mnoho změn, novelizace se snažily trestně právní úpravu přizpůsobit požadavkům postupného společenského vývoje. Zejména došlo ke zrušení § 244, což mělo za následek dekriminální homosexualitu.²²

²⁰ MITLÖHNER, M. *Normalita a anormalita v sexu z pohledu trestněprávní historie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2017/Mitlohner.pdf>.

²¹ Zákon č. 86/1950 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1950-86#hlava7>.

²² MITLÖHNER, M. *Normalita a anormalita v sexu z pohledu trestněprávní historie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2017/Mitlohner.pdf>.

Trestný čin znásilnění byl v zákonu č. 140/1961 Sb. upraven takto:

- 1) „Kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě až osm let.
- 2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě mladší než osmnáct let.
- 3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo
 - b) spáchá-li takový čin na osobě mladší než patnáct let.
- 4) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“²³

Novela č. 175/1990 Sb., s účinností od 1. července 1990, doplnila do výkladových ustanovení § 89 odst. 6, který zní „trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lsti.“²⁴

K důležité změně skutkové podstaty došlo na základě novely č. 14/2001 Sb. účinné od 1. května 2001. Ve výše zmíněném znění došlo oproti předchozí úpravě ke změně týkající se předmětu útoku, neboť byl rozšířen okruh poškozených, tzn., že pohlaví oběti nebylo rozhodující. Do té doby bylo konání pachatelů, které spočívalo v ukájení pohlavního pudu jinou formou než souloží na těle oběti, případně na oběti – muži, soudy trestáno jako trestné činy vydírání či omezování osobní svobody. Za tyto činy však pachateli hrozily daleko nižší tresty, než tomu bylo v případě trestních sazeb trestu odnětí svobody za znásilnění.²⁵

4.2 Současná úprava trestného činu znásilnění

Na počátku třetího tisíciletí mají trestně právní normy, které jsou cílené do oblasti lidské sexuality za cíl důslednou ochranu v oblasti, jakou je svoboda jednotlivce, a to nejen ve smyslu ochrany před násilím zvenčí, ale také ve smyslu základního práva na soukromí a svobodného rozhodování o svém jednání v intimním sexuálním životě, které

²³ Zákon č. 140/1961 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#cast2>.

²⁴ Zákon č. 140/1961 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#cast2>.

²⁵ BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014.

nepůsobí škodu další osobě a z objektivního hlediska nepředstavuje ohrožení zájmů společnosti. S trochou nadsázky je možné říci, že v dobrovolném sexu osob, jež jsou starší patnácti let, je povoleno vše, avšak v nedobrovolném sexu je vše zakázáno.

Trestný čin znásilnění je zařazen mezi trestné činy proti lidské důstojnosti, které lze považovat, jak z právního hlediska, tak z hlediska veřejnosti za značně společensky škodlivé trestné činy.²⁶ V případě sexuálních trestných činů se jedná o sexuální činy, které jsou spáchány pro okamžité sexuální uspokojení pachatele, jež je v rozporu s převládající sexuální morálkou společnosti, v níž se pachatel nachází, a jsou zmíněny v trestním zákoně.²⁷

4.3 Analýza skutkové podstaty trestného činu znásilnění

K odstavci 1:

(1) „Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.“²⁸

Výše uvedené ustanovení přímo popisuje znaky **základní skutkové podstaty trestného činu** znásilnění. Tyto znaky jsou dle § 185 odst. 1 TZ pachatelem naplněny v případech, kdy pachatel násilím či pohrůžkou násilí či pod pohrůžkou jiné těžké újmy přinutí jinou osobu k pohlavnímu styku nebo k danému činu využije jeho bezbrannosti. Uvedené ustanovení pouze znaky popisuje a neodkazuje na jinou normu, proto lze uvést, že tato skutková podstata trestného činu je **popisná**.

Objektem trestného činu znásilnění je podle ustanovení § 185 právo člověka, ať již ženy či muže, na svobodné rozhodování ohledně svého pohlavního života. Předmětem útoku se může stát jak žena, tak muž. Zákon dále již neklade žádné jiné požadavky na jejich fyzickou a duševní vyspělost.²⁹ Naproti tomu objektem trestného činu pohlavního zneužití podle § 187 TZ je mravní a tělesný vývoj dětí, kdy se jedná o důslednou ochranu

²⁶ HRUŠKA, J. a kol. Několik poznámek k trestným činům proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti podle trestního zákoníku. *Trestní právo*. 2010, roč. 14, č. 2, s. 4 – 9.

²⁷ WEISS, P. a kol. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 744 s.

²⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

²⁹ JELÍNEK J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016, 1280 s.

všech osob mladších patnácti let před jakýmkoliv útoky na jejich **pohlavní nedotknutelnost**. V případě trestného činu pohlavního zneužití podle § 187 TZ není významná fyzická ani psychická pohlavní dospělost osob mladších 15 let, ale podstatou je zde již samotná **okolnost**, že se jedná o osobu mladší 15 let, jejichž mravní a tělesný vývoj je hoden ochrany před jakýmkoli útoky na jejich pohlavní nedotknutelnost.³⁰

Násilím se rozumí použití fyzické síly z pachatelovi strany, směřující k překonání či zamezení opravdově míněného odporu osoby, jež je znásilňována, za účelem dosažení pohlavního styku proti její vůli. Násilím je spáchán trestný čin znásilnění i v případě, kdy je proveden na osobě, jíž pachatel přivedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem. Pachatel si je vědom, že v důsledku požití konkrétního léku bude jiná osoba uvedena do spánku či bezvědomí, a proto jí tento lék podá.³¹ Podle judikatury (sp. zn. 3 Tdo 1498/2017) není pro naplnění znaku násilí nutné, aby poškozená osoba kladla zřetelný fyzický odpor. Je totiž postačující, když poškozená osoba dá pachateli najevo jasně svou nevoli s jeho konáním.³²

Jestliže je míra odporu poškozené osoby v případě trestného činu znásilnění dle § 185 TZ méně intenzivní, připadal by v úvahu dle judikatury (sp. zn. 4 Tdo 1048/2017) jen takzvaný **skutkový omyl negativní**. Pachatel je toho přesvědčen, že odpor jeho oběti je pouze předstíraný a poškozená osoba ve skutečnosti s vykonáním pohlavního styku souhlasí. Pokud však poškozená osoba dala slovně či odtahování, odstrkováním od pachatele zřetelně najevo, že s pohlavním stykem v podobě soulože nebo s jiným pohlavním stykem uskutečněným způsobem, který je se souloží srovnatelný, nesouhlasí, nemůže se o výše zmíněný omyl jednat.³³

Pro vznik trestné odpovědnosti za trestný čin znásilnění je postačující, pokud pachatel, ač stav bezbrannosti a poškození nevyvolal, tento stav zneužije.

Pohrůzkou násilí se rozumí jak pohrůzka okamžitého násilí, tak rovněž pohrůzka násilí vykonaného ne bezprostředně, ale až v blízké či vzdálenější budoucnosti. Je důležité zmínit, že pohrůzka násilí nemusí být mířena pouze na samotného poškozeného, ale i na jeho blízkého příbuzného, dítě apod. Pohrůzka násilí se může vztahovat vůči majetku, ale jejím obsahem musí být vždy násilné chování, tzn. využití fyzické síly.

Pohrůzka jiné těžké újmy spočívá v hrozbě vážné újmy na dobré pověsti a cti, způsobení majetkové újmy, dále může směřovat k rozvratu rodinného života či

³⁰ Judikatura – sp. zn. 11 Tdo 782/2014.

³¹ Srov. 119 TZ.

³² Judikatura – sp. zn. 3 Tdo 1498/2017.

³³ Judikatura – sp. zn. 4 Tdo 1048/2017.

manželství apod. Za těžkou újmu je pokládána také možnost zahájení trestního stíhání v důsledku oznámení trestného činu, kterým pachatel hrozí poškozenému, čímž jej nutí něco opominout, konat nebo strpět. Není přitom podstatné, jestli se poškozený daného trestného činu, jejímž oznámením mu je vyhrožováno, dopustil nebo nedopustil.

Donucením jiné osoby k pohlavnímu styku se rozumí překonání jeho vážně míněného odporu či jeho podlehnutí po zjištění beznadějnosti kladení odporu s ohledem na fakt, že mu pachatel za užití násilí či pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy nedal jakoukoliv možnost na projevení odporu. Osoba tak po vyjádření vážně míněného nesouhlasu a projeveného odporu vzhledem k vyčerpanosti, zřejmé beznadějnosti nebo z odůvodněného strachu, že pohrůžka násilí bude pachatelem uskutečněna, ustoupí od dalšího vzdoru.³⁴

Stavem bezbrannosti je myšlen takový stav, ve kterém poškozený nemůže klást odpor. Tento stav může být způsoben spoutáním, opilostí, vysokou horečkou, duševní chorobou, lékařským spánkem, lékařským zákrokem, jenž je uskutečňován tak, že oběť zásadním způsobem omezuje v možnosti zaznamenat jednání lékaře a reagovat na něj (např. během gynekologického vyšetření). Stavem bezbrannosti se rozumí také dětský věk, ve kterém je dítě natolik nedostatečně vyvinuto, že nedokáže rozpoznat a vyhodnotit důvody, jež by měly vést k tomu, aby odporovalo souloži, která je na něm vymáhána.

Za bezbrannost poškozené osoby je možné pokládat pouze takový její stav, v němž vzhledem k okolnostem činu není schopna dát najevo svou vlastní vůli, jestliže se jedná o pohlavní styk s pachatelem, popřípadě, v němž nedokáže proti jeho konání klást odpor. O stavu bezbrannosti nelze hovořit u osoby, která je sice nezletilá, ale je natolik duševně a fyzicky vyspělá, že je schopna konání pachatele pochopit a dát svůj případný nesouhlas s takovýmto jednáním zřetelně najevo.

Zneužitím bezbrannosti není myšleno využití omylu znásilňované osoby. Jedná se například o situaci, kdy rozespálá žena považuje pachatele, jenž vnikl do jejího bytu, za svého partnera nebo manžela.³⁵

Čin je dokonán, pokud pachatel na základě násilného jednání nebo pod pohrůžkou násilí či jiné těžké újmy donutí jiného k pohlavnímu styku anebo k danému činu byla zneužita jeho bezbrannost. Je proto vyžadováno, aby bylo pachatelem dosaženo

³⁴ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s.

³⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vyd. Praha : Leges, 2016. 976 s.

pohlavního styku.³⁶ Jestliže k němu ve výše zmíněném smyslu nedošlo, dopustil by se pachatel dle § 21 odst. 1 TZ pokusu znásilnění. V daném ustanovení se přímo uvádí: „*Jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, je pokusem trestného činu, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo.*“³⁷

O nedobrovolném pohlavním styku, jenž pachatel trestného činu znásilnění dle § 185 TZ na své oběti vykonal, svědčí také zranění na těle oběti (sp. zn. 6 Tdo 1025/2017).³⁸

„**Znak zneužití bezbrannosti** uvedený ve skutkové podstatě přečinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 TZ není naplněn jen tím, že tělesné dispozice pachatele a poškozené osoby byly **značně nevyvážené.**“³⁹

Podle judikatury je za **pohlavní styk** pokládáno jakékoliv ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, není důležité, jestli jde o stejné nebo jiné pohlaví. Jedná se tedy o soulož, tzn. spojení pohlavních orgánů muže a ženy, pohlavní styk uskutečněný způsobem, jenž je srovnatelný se souloží (např. anální či orální pohlavní styk). Avšak uvedené představuje jakýsi kvalifikovaný pohlavní styk ve smyslu § 185 odst. 2 písm. a) TZ. Pro naplnění znaku pohlavní styk ve smyslu § 185 odst. 1 TZ postačí i pouhé ohmatávání genitálií ženy nebo muže, osahávání ženy na prsou, líbání přirození, vzájemná homosexuální či heterosexuální masturbace apod.⁴⁰

Přečinu znásilnění se dle judikatury (sp. zn. Tdo 1428/2106) se „*dopustí pachatel i jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží. Za jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží se považuje takový styk, při jehož realizaci dochází k situaci srovnatelné s tou, jaká nastává u soulože.*“⁴¹

Předmětem útoku tohoto trestního činu se může stát, jak žena, tak muž. Zákon neklade žádné jiné požadavky na jejich fyzickou a duševní vyspělost.

Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmyslná forma zavinění dle § 13 odst. 2 TZ.

³⁶ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s.

³⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20180103#cast1>.

³⁸ Judikatura – sp. zn. 6 Tdo 1025/2017.

³⁹ Judikatura – sp. zn. 6 Tdo 759/2016.

⁴⁰ JELÍNEK J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016, 1280 s.

⁴¹ Judikatura - sp. zn. Tdo 1428/2106.

Subjekt trestného činu je obecný, nevyžaduje se žádná zvláštní vlastnost, způsobilost ani postavení.

K odstavci 2:

(2) „*Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

- a) *souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,*
- b) *na dítěti, nebo*
- c) *se zbraní.*“⁴²

V tomto odstavci se nacházejí další znaky, jež doplňují skutkovou podstatu trestných činů, jak je uvedena v odst. 1, o kvalifikační okolnosti, které závažnost trestného činu zvyšují. Jsou zde okolnosti, které podmiňují užití vyšší trestní sazby. Jedná se proto o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**.

Podle ustanovení § 185 odst. 2 naplní pachatel znaky kvalifikované skutkové podstaty trestného činu znásilnění, pokud spáchá čin:

- **Souloží** či **jiným pohlavním stykem uskutečněným způsobem, který je srovnatelný se souloží** – z pohledu kvalifikované skutkové podstaty je možné dle judikatury za soulož či „jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží“ pokládat rovněž okolnosti, kdy pohlavní úd muže neproniká do pohlavního orgánu ženy, avšak daná situace je simulována na základě jiného mechanismu (sp. zn. 4 Tdo 1301/2016).⁴³
- Spácháním činu **na dítěti** – pokud trestní zákon nestanoví jinak, pak dle § 123 trestního zákoníku je za dítě pokládána osoba mladší 18 let.⁴⁴ Jak je uvedeno v ustanovení § 30 odst. 2 Občanského zákoníku, zletilosti může nabýt osoba mladší 18 let v rámci uzavření manželství či na základě uznání svéprávnosti⁴⁵, proto může být v daném případě spáchán čin i na osobě zletilé.

⁴² Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁴³ Judikatura – sp. zn. 4 Tdo 1301/2016.

⁴⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20180103#cast1>.

⁴⁵ Zákon č. 89/2012 Sb.[online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

- Spáchání činu **se zbraní** – podle ustanovení § 118 trestního zákoníku je spáchán tento čin, pokud pachatel či s jeho vědomím některý z jeho spolupachatelů použije k útoku zbraně, k zamezení či překonání odporu nebo jí má k danému účelu u sebe.⁴⁶

V případě, kdy pachatel spáchá trestný čin znásilnění, jak je zmíněn v odst. 1, takovým způsobem, jak je uveden v odst. 2 písm. a), poté se jedná o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) TZ a z logiky věci se vyžaduje **úmyslná forma zavinění**.

Je-li trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 2 písm. b) TZ spáchán na dítěti, jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) TZ a **postačí zavinění z nedbalosti**.

Rovněž tehdy, když je stejný trestný čin spáchán se zbraní, jde opět o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) TZ a v kontextu § 118 TZ se vyžaduje **úmyslná forma zavinění**.

K odstavci 3:

(3) „*Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*

- a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,*
- b) *spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo*
- c) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.*“⁴⁷

Obdobně, jak tomu bylo v případě předchozího odst. 2, tak i zde se jedná o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**, jelikož jsou zde zmíněny další znaky, na jejichž základě lze aplikovat **vyšší trestní sazbu**, než tu, která je stanovena v základní skutkové podstatě.

Pachatel naplní znaky kvalifikované skutkové podstaty trestného činu dle § 185 odst. 3 TZ tehdy, jestliže:

⁴⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20180103#cast1>.

⁴⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

- Spáchá trestný čin na **dítěti, které je mladší 15 let** – ochrana, jež je dítěti mladšímu 15 let přiznána, trvá pouze do dne, předcházející jeho narozeninám. V den patnáctých narozenin již totiž dítě není mladší patnácti let.⁴⁸
- Spáchá trestný čin **na osobě, jejíž osobní svoboda je z nějakého důvodu omezena** – pachateli hrozí zvýšený postih, protože poškozenou osobu, která je omezena na své osobní svobodě a díky tomu je její možnost obrany proti danému jednání omezena, donutí k pohlavnímu styku.⁴⁹
- Způsobí daným činem **těžkou újmu na zdraví** – dle § 122 odst. 2 TZ je těžkou újmou na zdraví myšlena porucha zdraví či jiné závažné onemocnění (např. zmrzačení, ochromení údu, poškození důležitého orgánu, mučivé útrapy, zohydění, ztráta či podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí atd.).⁵⁰ Fakt, že pachatel nechtěl oběti znásilnění přivodit újmu na zdraví, není pro naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu znásilnění podstatný. Je zcela postačující, že s ohledem na skutkové okolnosti nejen měl, ale také mohl vznik závažného následku předvídat. Za takovou skutkovou okolnost lze např. pokládat to, že pachatel byl obeznámen s citlivější povahou poškozené osoby a s tím, jak odmítavě reaguje na sexuální podněty.⁵¹

Pokud pachatel spáchá trestný čin znásilnění dle odst. 1 na dítěti mladším 15 let, je forma totožná jako v případě roku dítěte z předešlého § 185 odst. 2 písm. b) TZ.

Je-li spáchán trestný čin znásilnění podle odst. 3 písm. b) TZ, jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) TZ a postačí **zavinění z nedbalosti**.

Jestliže pachatel takovýmto činem způsobí podle odst. 3 písm. c) TZ těžkou újmu na zdraví, jde o těžší následek ve smyslu § 17 písm. a) TZ a k tomuto znaku postačí **zavinění z nedbalosti**.

⁴⁸ JELÍNEK J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016, 1280 s.

⁴⁹ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s.

⁵⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20180103#cast1>.

⁵¹ Judikatura – sp. zn. Tdo 1070-2012-49.

K odstavci 4:

(4) „*Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*“⁵²

Také v případě odst. 4 se jedná o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**.

Podle ustanovení § 185 odst. 4 TZ naplní pachatel skutkovou podstatu trestného činu znásilnění, způsobí-li svým činem poškozenému **smrt**. Dle daného ustanovení lze posuzovat čin, jenž má za následek smrt jen tehdy, jestliže smrt byla pachatelem způsobena z **nedbalosti**. Pokud způsobí pachatel smrt úmyslně, je daný čin posuzován jako vražda podle ustanovení § 140 TZ v souběhu s trestným činem znásilnění podle § 185 TZ. Jestliže má již od začátku pachatel při provádění násilí, které směřuje k donucení k pohlavnímu styku, záměr napadenou osobu usmrtit, jedná se o jednočinný souběh daných trestných činů.

V případě, že pachatel užije násilí se záměrem donutit svou oběť k pohlavnímu styku, avšak během tohoto útoku svůj předešlý úmysl změní, tak že jeho záměrem bude oběť usmrtit a započne tak činit proti ní násilí namířené proti jejímu životu, jde o skutky dva, které jsou samostatné, tzn., že souběh trestných činů je vícečinný.⁵³

K odstavci 5:

(5) „*Příprava je trestná*“⁵⁴

Příprava není obecnou formou trestné činnosti, a právě proto musí trestní zákoník ve zvláštní části její trestnost u konkrétního zvlášť závažného zločinu stanovit. Jelikož trestný čin znásilnění je zvlášť závažným zločinem pouze při naplnění některé zvlášť přitěžující okolnosti dle § 185 odst. 2, 3, 4 TZ, musí příprava, aby byla pokládána za trestnou, směřovat k dokonání trestného činu znásilnění dle výše zmíněných kvalifikovaných skutkových podstat. Příprava je trestná podle trestní sazby trestu odnětí

⁵² Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁵³ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s.

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

svobody vztahující se na **dokonaný trestný čin**, k němuž směřovala, tak jak je uvedeno v ustanovení § 20 odst. 2 TZ.⁵⁵

4.3.1 Kriminalizace jednání právnických osob v případě trestného činu znásilnění

Dále je potřebné dodat, že... „zákonodárce přikročil v roce 2016 k zásadní změně v rozsahu kriminalizace jednání právnických osob, tedy k zásadní změně koncepce trestní odpovědnosti právnických osob po pouhých čtyřech letech od účinnosti zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a rok a půl poté, co byl výčet trestných činů v ust. § 7 topo doplněn. K doplnění výčtu trestných činů došlo v pořadí druhou novelou zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, a to zákonem č. 141/2014 Sb., který s účinností od 1. 1. 2015 rozšířil výčet trestných činů v ustanovení určujícím rozsah kriminalizace jednání právnických osob o čtyři trestné činy“⁵⁶ Jedním z těchto doplněných trestných činů bylo právě znásilnění. Jeho zařazení se může jevit jako překvapivé, jelikož o zařazení trestného činu znásilnění se neuvažovalo ani v roce 2004, kdy byl připravován první návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, obdobně tomu bylo i v případě druhého návrhu v roce 2011. Důvodem dřívějšího nezařazení byla skutečnost, že zařazení znásilnění mezi trestné činy, za něž by měla nést odpovědnost právnická osoba, byla velice dlouho pokládána za absurdní. Kromě znásilnění byl rozsah kriminalizace jednání právnických osob rozšířen ještě o účast na pornografickém představení (§ 193a TZ), navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b TZ) a lichvu (§ 218 TZ). Důvodem zařazení těchto trestných činů do zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, byla především potřeba implementace závazných právních nástrojů EU, jež si vyžádali dané jednání kriminalizovat i u právnických osob.⁵⁷

⁵⁵ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1832.

⁵⁶ Ještě k rozsahu kriminalizace jednání právnických osob. *Bulletin advokacie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jeste-k-rozsahu-kriminalizace-jednani-pravnickych-osob?browser=mobi>.

⁵⁷ Ještě k rozsahu kriminalizace jednání právnických osob. *Bulletin advokacie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jeste-k-rozsahu-kriminalizace-jednani-pravnickych-osob?browser=mobi>.

4.4 Trestné činy proti lidské důstojnosti podle slovenské trestně právní úpravy

Trestné činy proti lidské důstojnosti jsou ve Slovenské republice upravovány zákonem č. 300/2005 Z. z., trestný zákon (dále jen STZ), a to v hlavě druhé, druhém oddílu, v ustanoveních §§ 199 – 203. Jedná se o tyto trestné činy:

- Znásilnění (§ 199) – tento trestný čin bude detailněji rozebrán v další části práce.
- Sexuální násilí (§ 200) – bude rozebrán v další části práce.
- Sexuální zneužití (§ 201) – pachatelem bude ten, kdo vykoná soulož s osobou, která je mladší patnácti let nebo také ten, kdo tuto osobu jiným způsobem sexuálně zneužije.
 - a. Podle § 201a se trestnímu postihu vystaví ten, kdo pomocí elektronické komunikační služby dítěti mladšímu patnácti let navrhne osobní střetnutí, jehož úmyslem je na něm spáchat trestný čin zneužití či trestný čin výroby dětské pornografie, přičemž je podmínkou, že pachatel sám není dítětem.
 - b. V § 201b je uvedeno, že potrestán bude ten, kdo zneužije dítě mladší patnáct let k tomu, aby jeho účastí na sexuálních aktivitách či sexuálním zneužití vyvolal sexuální uspokojení, a to i přesto, že se jich dané dítě nemusí přímo zúčastnit. Trestně odpovědný bude rovněž ten, kdo zneužití za takovým účelem dítěte umožní.
 - c. Podle § 202 se dopustí trestného činu ten, kdo pohne dítě k mimomanželské souloži nebo je jinak sexuálně zneužije, jestliže je dané dítě svěřeno do jeho péče nebo je pod jeho dozorem, či se jedná o odkázanou osobu. Pachatel bude potrestán i tehdy, pokud jde o dětskou prostituci, nebo zneužije svého postavení, jež plyne z autority, důvěry nebo vlivu na dítě.
- Soulož mezi příbuznými (§ 203) – pachatelem trestného činu je ten, kdo vykoná soulož se sourozencem či příbuzným, s nímž je příbuzný v přímém pokolení.⁵⁸

⁵⁸ Zákonyproludi. *Zákon č. 300/2005 Z.z.*[online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyproludi.sk/zz/2005-300>.

4.5 Trestný čin znásilnění podle slovenské trestně právní úpravy

Trestným činem znásilnění se zabývá výše zmíněný zákon v § 199 STZ. V § 199 odst. 1 STZ je uvedeno, že kdo násilím či hrozbou bezprostředního násilí přinutí ženu nebo kdo pro daný čin využije její bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody ve výši 5 až 10 let.

Jestliže pachatel spáchá trestný čin uvedený v odst. 1 závažným způsobem provedení na chráněné osobě, ze zvláštního motivu či na ženě nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve výkonu vazby, bude podle § 199 odst. 2 STZ potrestán odnětím svobody na 7 až 15 let.

V případě, že pachatel spáchá čin uvedený v odst. 1 a způsobí tak své oběti těžkou újmu na zdraví, poté bude dle § 199 odst. 3 STZ potrestán odnětím svobody na 15 až 20 let.

Podle § 199 odst. 4 STZ bude pachatel, který spáchá čin uvedený v odst. 1, jímž způsobí smrt, nebo jej spáchá za krizové situace, potrestán odnětím svobody v rozmezí 20 až 25 let.⁵⁹

Skutková podstata trestného činu znásilnění předpokládá jednání, které spočívá pouze v souloži. Souloží se ve smyslu judikatury rozumí spojení pohlavních orgánů muže a ženy. To znamená, že pokud je znásilnění možné spáchat pouze v rámci soulože a zákon přímo zakotvuje, že hmotným předmětem útoku je žena, může se stát pachatelem daného trestného činu pouze osoba mužského pohlaví.⁶⁰ Je však potřebné dodat, že aby byl muž za svůj čin trestně odpovědný, musí dle § 22 odst. 1 STZ dosáhnout věku 14 let a dále v době spáchání činu nesmí dle § 23 STZ trpět duševní poruchou.⁶¹

Předmětem útoku tohoto trestného činu je osoba ženského pohlaví, a to bez jakéhokoliv ohledu na její věk, fyzickou a duševní vyspělost, její způsob života, pověst. Také není podstatné, zda se jedná o ženu, která je pohlavně nedotknutá. Předmětem útoku se může stát i žena, jež žije s pachatelem jako jeho družka nebo manželka.⁶²

⁵⁹ Zákonyproludi. *Zákon č. 300/2005 Z.z.* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyproludi.sk/zz/2005-300#cast2>.

⁶⁰ VRÁBLOVÁ, L. Znásilnenie muža – mužné či nemožné? *Najpravo* [online] 2017 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.najpravo.sk/clanky/znasilnenie-muza-muzne-ci-nemozne.html?print=1>.

⁶¹ Zákonyproludi. *Zákon č. 300/2005 Z.z.* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyproludi.sk/zz/2005-300#cast2>.

⁶² Prehľad ustanovení zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf.

Pojem násilí lze z všeobecného hlediska vymezit jako fyzický útok na konkrétní osobu nebo věc. V termínu násilí se nacházejí dva pojmové znaky. Prvním znakem je fyzická složka a druhým poté působení na vůli nebo na chování jiného.⁶³ Trestný čin je dle § 122 odst. 7 STZ uskutečněn násilím, pokud pachatel při jeho spáchání využije fyzické násilí proti tělesné nedotknutelnosti jiné osoby, nebo je-li spáchán na osobě, již pachatel uvedl do stavu bezbrannosti pomocí lsti, či použije-li pachatel násilí proti věci jiného.⁶⁴

Ve smyslu § 199 STZ je za násilí pokládáno takové jednání, kdy dojde ze strany pachatele k použití fyzické síly za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu ženy k dosažení soulože, a to proti její vůli. Intenzita použitého násilí není rozhodující.⁶⁵

Hrozbou bezprostředního násilí se rozumí hrozba násilí, která má být užita okamžitě. Jestliže cílí proti zdraví, životu nebo majetku oběti, ta nemá ve svém rozhodování volnost a je nucena se tak podrobit pachateli. Hrozba může také směřovat k tomu, že bude užito proti jiné osobě, než je ta, na jejíž vůli chce pachatel působit.⁶⁶ Donucení k souloži pod hrozbou násilí, jež nemá být vykonáno ihned, je nezbytné posuzovat jako vydírání.

Pachatelem může být nejen muž, ale také žena, ale to pouze za předpokladu, že muž, s nímž se na trestném činu podílela, není doposud trestně odpovědný. Pokud například žena přiměje muže k pohlavnímu styku s jinou ženou, bude trestně odpovědná jako spolupachatel.⁶⁷

Jak již bylo zmíněno výše, dle slovenské právní úpravy může být znásilněna pouze žena. Důvodem je, že ve slovenské společnosti převládá názor, že muž má erekci pouze v důsledku vzrušení. Jak ukazují četné výzkumy, tak daný názor je zřejmě mylný, a to zejména z medicínského hlediska, které vyvrací spojení mužské erekce výhradně se vzrušením. Na vzrušení je totiž nahlíženo pouze jako na jeden ze stimulů, které mají za následek erekci. Erekcí lze jako fyziologickou reakci těla ovládat pouze z části. U muže

⁶³ MAŠEANYOVÁ, D. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitá časť*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 624 s.

⁶⁴ *Zákonyproludi. Zákon č. 300/2005 Z.z.* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyproludi.sk/zz/2005-300#cast2>.

⁶⁵ *Prehľad ustanovení zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW http://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf.

⁶⁶ MAŠEANYOVÁ, D. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitá časť*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 624 s.

⁶⁷ *Prehľad ustanovení zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW http://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf.

k ní může dojít také v podmínkách extrémního stresu nebo pod nátlakem. Ve stavu extrémní úzkosti, stavu paniky nebo během vypjatých situací může dokonce u muže dojít ke spontánní ejakulaci, což opět poukazuje na to, že erekce a ejakulace patří mezi fyziologické reakce muže, které nemusí za určitých okolností ovládat.⁶⁸

Dle výzkumů může muž dosáhnout erekce, aniž by si to uvědomoval. Tato situace nastává v průběhu spánku. Spánek je v judikatuře SR považován za stav bezbrannosti. Jak bylo uvedeno výše, mužská erekce je fyziologická reakce, jež může nastat díky stresu, strachu nebo ve spánku. Muž se v daný okamžik nachází v takovém stavu, kdy není schopen projevit vůči situaci svůj odpor a vyslovit s jednáním pachatelky nesouhlas. Není tedy vyloučeno, aby žena jednala takovým způsobem, který směřuje ze strany ženy k nedobrovolnému pohlavnímu styku, přičemž muž je neschopen vyvinout proti jednání ženy odpor, či popřípadě projevit svůj nesouhlas. V rámci uvedeného se jako jediný problematický prvek ve skutkové podstatě činu znásilnění jeví zákonný znak hmotného předmětu útoku, jímž je pouze žena. Ač je zřejmé, že stav bezbrannosti lze zneužít i v případě muže a žena tak může přimět muže k nedobrovolnému pohlavnímu styku a svým jednáním naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění, mimo již zmíněného hmotného předmětu útoku. Takto koncipovaným ustanovením se zákonodárci podařilo založit nerovnost, jež je v rozporu s Ústavou Slovenské republiky.⁶⁹

Podle § 138 STZ je nutné rovněž zmínit závažný způsob jednání, čímž se rozumí spáchání trestného činu se zbraní s výjimkou trestných činů úkladné vraždy dle § 144, vraždy dle § 145, zabití dle § 147 a § 148, usmrcení dle § 149, ublížení na zdraví dle § 155, § 156 a § 157. Uvedené znění dále uvádí, že k tomuto musí docházet po delší dobu, surovým či trýznivým způsobem, násilním, hrozbou bezprostředního násilí či hrozbou jiné těžké újmu, vloupáním, lstí, využití tísně, nezkušenosti, bezbrannosti či podřízenosti, porušením důležité povinnosti vyplývající z pachatelova zaměstnání, postavení či funkce nebo uložení tohoto dle zákona, organizovanou skupinou nebo na více osobách.

Jako příklad lze uvést rozsudek Nejvyššieho súdu Slovenskej republiky ze dne 22. 01. 2014 pod spisovou značkou 3Tdo 55/2013. Soud rozhodoval ve věci zločinu sexuálního zneužívání dle § 201 odst. 1, odst. 2 písm. a) a dále v souběhu s § 138 písm. d) STZ Obviněný se měl opakovaně dopustit trestného činu na nezletilé osobě, přičemž si byl vědom jejího nízkého věku. Navíc této nezletilé osobě vyhrožoval fyzickým násilím

⁶⁸ VRÁBLOVÁ, L. Znásilnenie muža – mužné či nemožné? *Najpravo* [online] 2017 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.najpravo.sk/clanky/znasilnenie-muza-muzne-ci-nemozne.html?print=1>.

⁶⁹ VRÁBLOVÁ, L. Znásilnenie muža – mužné či nemožné? *Najpravo* [online] 2017 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.najpravo.sk/clanky/znasilnenie-muza-muzne-ci-nemozne.html?print=1>.

v případě jeho vyzrazení a bránil ji volat o pomoc tím, že ji přikryl rukou ústa. Soud uvedl následující: „*K jednočinnému súbehu rovnorodému dochádza vtedy, keď páchatel' jedným trestným činom naplní rovnakú skutkovú podstatu viackrát. Najbežnejším príkladom tu je súbbeh trestných činov nachádzajúcich sa v štvrtej hlave osobitnej časti Trestného zákona – trestné činy proti majetku, kde je najčastejšie ohrozený rovnaký druhový objekt. Počas vlámania sa za účelom krádeže vylomia dvere, na ktorých vznikne škoda a následne si páchatel' odnesie korisť, ktorá bola ako primárny dôvod protiprávneho konania (obrazy, elektronika, šperky, a podobne). Tým, že páchatel' konal v úmysle kradnúť a poškodil aj dvere svojim konaním, bude riešený za poškodzovanie cudzej veci v zmysle §245 a za krádež § 212 Trestného zákona.*“⁷⁰

Autorka práce je přesvědčena, že česká úprava týkající se předmětu útoku znásilnění je vhodněji řešena. Vzhledem k předloženým informacím, je totiž zcela zřejmé, že muž se skutečně může stát obětí znásilnění, neboť za určitých okolností nemůže svou erekci kontrolovat. Slovenský zákonodárce by se proto mohl v daném případě nechat českou trestní právní úpravou inspirovat.

⁷⁰ PISÁR, S. Súbbeh trestných činov v Slovenskej Republike. *Paneuropska vysoká škola* [online] [cit-2018-06-15]. Dostupné z WWW: http://vjhr.sk/archive/2014_1/22.pdf.

5 Trestný čin sexuální nátlak

Trestný čin sexuální nátlak se v trestním zákoníku objevil až po rekodifikaci trestního práva hmotného.⁷¹ Sexuální nátlak postihuje takové jednání, jež svou intenzitou, závažností a způsobem spáchání nenaplnuje znaky trestného činu znásilnění dle § 185 TZ, vůči němuž je trestný čin sexuálního nátlaku ve vztahu subsidiarity.⁷²

5.1 Analýza trestného činu sexuální nátlak

K odstavci 1:

(1) „Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.“⁷³

Uvedené ustanovení popisuje znaky trestného činu a zároveň neodkazuje na jinou právní normu, lze uvést, že jde o skutkovou podstatu trestného činu **popisnou**. Z hlediska struktury jde o **složitou** skutkovou podstatu trestného činu, jelikož objektivní stránka daného ustanovení zahrnuje více znaků stejného druhu. Navíc se jedná o **základní** skutkovou podstatu trestného činu, jelikož jsou zde vyjádřeny poprvé znaky daného činu.

Objektem trestného činu sexuálního nátlaku je dle ustanovení § 186 odst. 1 TZ svoboda rozhodování v pohlavních vztazích. Daný čin má většinou rovněž nepříznivý vliv na mravní vývoj nezletilé osoby. Pachatel přiměje jinou osobu k nemravnému chování a zneužívá tak jeho bezbrannosti. Může se také jednat o erotický tanec, předvádění erotických póz a podobně.

V úpravě jsou použity pojmy jako násilí, pohrůzka násilí, pohrůzka jiné těžké újmy, donucení a stav bezbrannosti, které byly již vysvětleny v návaznosti na trestný čin znásilnění.⁷⁴

⁷¹ HRUŠKA, J. a kol. *Několik poznámek k trestným činům proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti podle trestního zákoníku*. Trestní právo. 2010, roč. 14, č. 2, s. 4 – 9.

⁷² MITLÖHNER, M. *Sexualita v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2011/12%20-%20Mitlohner.pdf>.

⁷³ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁷⁴ KUČHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 89 s.

Objevuje se zde však navíc pojem **sebeukájení**, který představuje takové chování, při němž osoba pohlavně ukájí samu sebe, a to prostřednictvím dráždění vlastních pohlavních orgánů. Při tomto jednání může být použita vlastní ruka či sexuální pomůcky.⁷⁵

Obnažováním je myšleno svlékání oděvu oběti, jež je realizováno za účelem sexuálního vzrušení pachatele, při kterém jsou odhalovány zejména eroticky podstatné části těla. Je dostačující, jestliže oběť na svém těle obnažuje pouze určité části intimních míst (např. pouze prsa), a není nezbytné, aby došlo k celkovému odhalení těla v jeho úplné nahotě.⁷⁶

Subjektem trestního činu je obecný, nevyžaduje se žádná zvláštní vlastnost, způsobilost ani postavení.⁷⁷

K odstavci 2:

(2) „Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.“⁷⁸

Uvedené ustanovení popisuje znaky trestného činu a zároveň neodkazuje na jinou právní normu, lze uvést, že jde o skutkovou podstatu trestného činu **popisnou**. Z hlediska struktury jde o **složitou** skutkovou podstatu trestného činu, jelikož objektivní stránka daného ustanovení zahrnuje více znaků stejného druhu. Navíc se jedná o **základní** skutkovou podstatu trestného činu, jelikož jsou zde vyjádřeny poprvé znaky daného činu.

Při pohledu na trestný čin sexuální nátlak dle § 186 odst. 2 TZ není možné hovořit o násilné sexuální kriminalitě, jde o nenásilný zásah do sexuální sféry oběti v rámci vztahu závislosti oběti na pachateli, či zvláštního postavení pachatele, který mu vůči oběti propůjčuje jistý vliv nebo důvěryhodnost. Prostředkem k dosažení pohlavního styku s obětí nebo k jejímu obnažování, pohlavnímu sebeukájení či jinému srovnatelnému

⁷⁵ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s.

⁷⁶ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s.

⁷⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁷⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

chování, je zneužití závislosti oběti na pachateli nebo zneužití pachatelova postavení a z něho plynoucí důvěryhodnosti či pachatelova vlivu.⁷⁹

Pojem **závislost** v daném případě vystihuje stav, kdy se osoba vzhledem k tomu, že je v jistém směru zcela odkázána na pachatele, nemá možnost svobodně rozhodnout. Při zneužití závislosti se oběť pachateli podřizuje zejména proto, že je na něm v určitém směru odkázána, pokud by daná závislost neexistovala, nebyla by nucena se mu podřít. Není nezbytné, aby závislost vyplývala z právního poměru, který je určen zákonem. Zcela postačí faktický poměr závislosti, jenž je daný například tím, že pachatel prováděl úkony, které jsou spojené s výchovou dítěte.⁸⁰ K naplnění znaku zneužívání závislosti tedy úplně stačí, že pachatel faktické závislosti užívá.⁸¹

O zneužití postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti či vlivu půjde tehdy, když osoba na pachatele nebude odkázána do takové míry, jak je tomu v případě závislosti, ale pachatel bude vůči ní stát v takovém postavení, že je pro ni vzorem, uznávanou autoritou, tedy někým, koho obdivuje a o jehož důvěryhodnosti nijak nepochybuje. Pachatelem tak může být ten, na němž je osoba závislá, popřípadě ten, kdo je vůči dané osobě v postavení, tak jak je to vymezeno v ustanovení § 186 odst. 2 TZ, jedná se proto o subjekt **speciální**.⁸² Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmyslná forma zavinění. Jedná se tedy o úmyslný trestný čin.⁸³

K odstavci 3:

(3) „*Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2*

a) *na dítěti nebo*

b) *nejméně se dvěma osobami.*“⁸⁴

⁷⁹ BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014.

⁸⁰ BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014.

⁸¹ JELÍNEK J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016, 1280 s.

⁸² KUČHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 617 s.

⁸³ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

⁸⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Jedná se o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**. V tomto případě se jedná o § 186 odst. 3 písm. a) o jinou skutečnost ve smyslu §17 písm. b) TZ. Z logiky věci se vyžaduje **úmyslná forma zavinění**. Je-li faktický čin sexuální nátlak podle § 186 odst. 3 písm. b) TZ spáchán na dítěti, jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) TZ a postačí zavinění z nedbalosti.

K naplnění znaku **nejméně se dvěma osobami** je třeba zjistit, zda se na činu pachatelé podílí aktivně, i když každý jinou měrou, ještě přinejmenším další dvě osoby, tzn., že spolu s pachatelem se činu účastní tři lidé, a to formou spolupachatelství, organizátorství nebo pomoci. V daném případě není nutné, aby osoby, které se na trestném činu s pachatelem podílejí, byly trestně odpovědné.⁸⁵

K odstavci 4:

(4) „*Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

- a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,*
- b) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo*
- c) *spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.*“⁸⁶

Jedná se o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**.

Organizovaná skupina představuje sdružení více osob, ve které je mezi jednotlivé členy sdružení uskutečněna jistá dělba úkolů. Činnost organizované skupiny se vyznačuje koordinovaností a plánovitostí, což do značné míry zvyšuje pravděpodobnost úspěšného realizování trestného činu, čímž dochází k umocnění jeho škodlivých dopadů pro společnost.⁸⁷

Pokud trestný čin sexuálního nátlaku spáchá pachatel se zbraní, tak z logiky věci se jedná o úmysl. V případě, kdy pachatel spáchá trestný čin sexuálního nátlaku, jak je zmíněno v odst. 1 takovým způsobem, jak je uveden v odst. 4 písm. b), poté se jedná

⁸⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. Komentář § 140 – 421*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012.

⁸⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁸⁷ BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014.

o jinou skutečnost ve smyslu § 15 písm. a) TZ a z logiky věci se vyžaduje **úmyslná forma zavinění**.

Je-li trestný čin sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 4 písm. b) TZ spáchán na dítěti, jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 16 písm. a) TZ a **postačí zavinění z nedbalosti**.⁸⁸

K odstavci 5:

(5) „*Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, nebo*
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.“*

Pátý odstavec daného ustanovení obsahuje znaky, jež doplňují k základní skutkové podstatě trestného činu také kvalifikační okolnosti, která zvyšuje závažnost daného činu. Jedná se o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**.

Pokud pachatel způsobí újmu dítěti mladšímu patnácti let, páchá trestný čin, jelikož je dítě pod ochranou státu. Takovou zvyšující závažnost trestného činu může pachatel spáchat i z nedbalosti, neboť vzhledem k okolnostem a vlastním znalostem pachatel měl a mohl vědět, že se jedná o osobu mladší patnácti let.⁸⁹

Pokud pachatel spáchá trestný čin sexuálního nátlaku dle odst. 5 na dítěti mladším 15 let, je forma zavinění totožná jako v případě roku dítěte z předešlého § 185 odst. 2 písm. b) TZ.

Je-li spáchán trestný čin sexuálního nátlaku podle odst. 5 písm. a) TZ, jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) TZ a **postačí zavinění z nedbalosti**.

Jestliže pachatel takovýmto činem způsobí podle odst. 5 písm. b) TZ těžkou újmu na zdraví, jde o těžší následek ve smyslu § 17 písm. a) TZ a k tomuto znaku **postačí zavinění z nedbalosti**.⁹⁰

⁸⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁸⁹ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

K odstavci 6:

(6) „*Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.*“

Také v případě odst. 6 se jedná o **kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu**. Podle ustanovení § 186 odst. 6 naplní pachatel skutkovou podstatu trestného činu sexuálního nátlaku, způsobí-li svým činem poškozenému **smrt**. Podle uvedeného ustanovení lze posuzovat čin, jenž má za následek smrt jen tehdy, jestliže smrt byla pachatelem způsobena z **nedbalosti**. Pokud způsobí pachatel smrt úmyslně, je daný čin posuzován jako vražda podle ustanovení § 140 TZ v souběhu s trestným činem sexuální nátlak dle § 186 TZ.⁹¹

5.2 Trestný čin sexuální násilí podle slovenské trestně právní úpravy

Trestný čin sexuálního násilí je ve slovenském trestním zákonu definován v § 200 STZ. V odst. 1 § 200 STZ je uvedeno, že ten kdo násilím či hrozbou bezprostředního násilí přinutí jinou osobu k orálnímu nebo análnímu styku či k dalším sexuálním praktikám nebo kdo v případě takového činu využije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody ve výši 5 až 10 let.

Podle odst. 2 bude pachatel potrestán, jestliže spáchá čin zveřejněný v odst. 1 závažným způsobem jednání, na chráněné osobě, ze zvláštního motivu nebo na osobě nacházející se výkonu trestu odnětí svobody či ve výkonu vazby.

Jestliže svým jednáním způsobí pachatel čin uvedený v odst. 1 a na jeho základě způsobí své oběti těžkou újmu na zdraví, bude dle odst. 3 potrestán odnětím svobody v délce 15 až 20 let.

Ustanovení § 200 se v odst. 4 STZ postihuje pachatele, který spáchá čin podle odst. 1, a tímto způsobí oběti smrt nebo jej spáchá za krizové situace, a to trestem odnětí svobody, na 20 až 25 let.⁹²

Hlavním smyslem zavedení skutkové podstaty sexuálního násilí byla potřeba trestního postihu sexuálních aktivit jiných než soulože. Podmínkou je, že daný čin musí

⁹¹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1857.

⁹² *Zákonyproludí. Zákon č. 300/2005 Z.z.*[online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyproludí.sk/zz/2005-300#cast2>.

být spojen s násilím nebo bezprostřední hrozbou. Oproti slovenské podobě znásilnění se hmotným předmětem útoku stává také muž. V základní skutkové podstatě jsou obsaženy způsoby sexuálních aktivit vynucených násilím či jeho bezprostřední hrozbou. Jedná se o orální a anální styk a také jiné sexuální praktiky (např. sadomasochismus).

Pachatelem tohoto trestného činu se může stát nejen muž, ale také žena.⁹³

⁹³ MAŠĚANYOVÁ, D. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitá část*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 624 s.

6 Komparace trestných činů proti důstojnosti v sexuální oblasti v České a Slovenské republice

Vzhledem k dlouhé společné historii obou států, která trvala až do 1. 1. 1993, kdy došlo k jejich rozdělení, lze předpokládat, že rozdíly v právní úpravě trestných činů znásilnění a sexuálního nátlaku nebudou nijak výrazné.

Jak české, tak slovenské trestní právo při své rekodifikaci vycházelo ze zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Rozdíl je v tom, že Slovenská republika přistoupila k jeho reformě o čtyři roky dříve, než naše země. Důvodem pozdější reformy může být skutečnost, že původní zákon prodělal v České republice daleko více změn, když oproti Slovensku docházelo k jeho častějším novelizacím. Z daného vyplývá, že potřeba reformy byla u našich sousedů daleko výraznější. Současné trestní hmotné právo je ve Slovenské republice upraveno zákonem č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, který je platný od 2. 7. 2005 a jeho účinnost se datuje k 1. 1. 2006. České trestní právo se řídí zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který je platný od 9. 2. 2009 a účinný k 1. 1. 2010.

Další rozdíl je patrný v zařazení trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. V české právní úpravě jsou ustanovení týkající se výše zmíněných trestných činů zařazeny do samostatné Hlavy III. Slovenský trestný zákon je zařadil do druhého oddílu druhé hlavy a jsou označeny jako Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti. Zařazení sexuálních trestných činů do samostatné třetí hlavy a jejich oddělení od trestných činů proti svobodě, které jsou obsaženy v Hlavě II, v případě české právní úpravy může poukazovat na to, že zákonodárce na ně klade větší důraz a pokládá je za velmi závažnou oblast trestných činů. Přestože jsou trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti zařazeny na rozdílné pozice, v žádném případě nelze říci, že by žebříček hodnot České a Slovenské republiky byl odlišný. Jak je patrné z právní úpravy obou zemí, na prvním místě se nacházejí trestné činy proti životu a zdraví, na druhém místě jsou upravovány trestné činy proti svobodě a na místě třetím se nalézají trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.^{94,95}

Největší rozdíl lze spatřit v právní úpravě trestného činu znásilnění. Předmětem útoku v případě českého trestního zákoníku může být nejen žena, ale také muž. Slovenská

⁹⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20180103#cast2>.

⁹⁵ Zákon č. 300/2005 Z.z. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300#cast2>.

republika prozatím chrání proti znásilnění pouze ženu, a to i navzdory mnoha výzkumům, které prokázaly, že muž může v určitých situacích dosáhnout erekce, aniž by daný stav mohl ovlivnit.

Další odlišností je fakt, že v České republice je do znásilnění zahrnuto jak donucení k pohlavnímu styku, tak pohlavnímu styku provedeného způsobem, který je srovnatelný se souloží. Slovenská republika zahrnuje do znásilnění jen donucení ženy k souloží. Jiné sexuální praktiky, přinucení k análnímu či orálnímu styku nebo sadomasochistickým praktikám není z hlediska slovenského pojetí považováno za znásilnění, ale je na něj pohlíženo jako na sexuální násilí.

Podle české judikatury je za pohlavní styk pokládáno jakékoliv ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Jedná se nejen o soulož a pohlavní styk uskutečněný způsobem, jenž je se souloží srovnatelný, ale také např. o osahávání ženy na prsou, líbání přirození apod. Veškerá tato chování jsou hodnocena dle ustanovení § 185 TZ. Slovenská trestně právní úprava však na tuto skutečnost nahlíží jinak. Pokud daný čin nelze vzhledem k jeho povaze zatím pokládat jako přípravu na soulož nebo jiný sexuální styk, poté není na rozdíl od české právní úpravy, na toto konání nahlíženo jako na trestný čin znásilnění, ale vydírání.

V případě trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, je v základní skutkové podstatě vyžadováno úmyslné zavinění. Způsobí-li pachatel v případě znásilnění poškozené osobě smrt, bude tento čin posuzován podle § 185 TZ pouze tehdy, jestliže smrt byla pachatelem způsobena z nedbalosti. Pokud způsobí pachatel smrt úmyslně, je daný čin posuzován jako vražda podle § 140 TZ v souběhu s trestným činem znásilnění podle § 185 TZ.

Další výrazný rozdíl je možné shledat ve výši trestní sazby trestu odnětí svobody, kterou obě země ukládají za trestné činy znásilnění a sexuální nátlak (sexuální násilí). Slovenská trestně právní úprava je v případě obou trestných činů daleko přísnější. Nejvýraznější rozdíl ve výši trestní sazby je možné vidět v situaci, kdy pachatel svým jednáním způsobí své oběti smrt. V případě znásilnění může být pachatel v ČR potrestán pouze odnětím svobody v rozmezí 10 až 18 let, u sexuálního násilí se tato trestní sazba pohybuje v rozmezí 10 až 16 let.⁹⁶

⁹⁶ PISÁR, S. Súbeh trestných činov v Slovenskej Republike. *Paneuropska vysoká škola* [online] [cit-2018-06-15]. Dostupné z WWW: http://vjhr.sk/archive/2014_1/22.pdf.

Ve Slovenské republice je pro oba tyto trestné činy stanovena stejně vysoká trestní sazba, která činí 20 až 25 let odnětí svobody. Vzhledem k závažnosti výše zmíněných trestných činů se autorka přiklání spíše ke slovenské trestně právní úpravě.

Domnívá se, že spodní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody na trestný čin znásilnění a sexuální nátlak v ČR, která začíná na deseti letech, je příliš nízká a je nutné proto výši trestní sazby trestu odnětí svobody přehodnotit. Otázkou však zůstává, zda hrozba vyššího trestu bude natolik účinná, aby byla schopna odradit potencionálního pachatele od svého jednání.⁹⁷

⁹⁷ PISÁR, S. Sůbeh trestných činov v Slovenskej Republike. *Paneuropska vysoká škola* [online] [cit-2018-06-15]. Dostupné z WWW: http://vjhr.sk/archive/2014_1/22.pdf.

Závěr

Celá práce byla rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole byla uvedena především metodika této práce a stanoveny její cíle.

Druhá hlavní kapitola se zaměřila na obecnou charakteristiku trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Patří sem činy, jako je znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, kuplířství, prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, šíření pornografie, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie. Kromě lidské důstojnosti je objektem těchto trestných činů také zdravý vývoj dítěte, svoboda rozhodování v pohlavních vztazích, některé mravní zásady a určité zásady v pohlavních vztazích.

V následující třetí kapitole byla uvedena základní terminologie, v níž byly blíže definovány pojmy jako agrese a násilí.

Čtvrtá kapitola již spadá do praktické části a zaměřila jsem se v ní na trestný čin znásilnění a jeho skutkovou podstatu dle § 185 TZ a na výklad některých jejích zákonných znaků.

V rámci této kapitoly bylo potřebné rozebrat jednotlivé pojmové znaky trestného činu znásilnění. Nezbytné bylo také definovat pojmy, jako je násilí, pohrůžka násilí, pohrůžka jiné těžké újmy, donucení a také stav bezbrannosti. Za bezbrannost poškozené osoby je možné pokládat pouze takový její stav, v němž vzhledem k okolnostem činu není schopna dát najevo svou vlastní vůli, jestliže se jedná o pohlavní styk s pachatelem, popřípadě, v němž nedokáže proti jeho konání klást odpor. O stavu bezbrannosti nelze hovořit u osoby, která je sice nezletilá, ale je natolik duševně a fyzicky vyspělá, že je schopna konání pachatele pochopit a dát svůj případný nesouhlas s takovýmto jednáním zřetelně najevo.

V páté kapitole se zmiňuji o trestném činu sexuální nátlak, který se v trestním zákoníku objevil až po rekodifikaci. Stejně jako v případě znásilnění i zde je provedena analýza skutkové podstaty trestného činu.

V rámci poslední šesté kapitoly byla provedena komparace trestných činů proti důstojnosti v sexuální oblasti v České a Slovenské republicky. Česká a Slovenská republika má velmi dlouhou společnou historii, která byla ukončena ke dni 1. 1. 1993. Jelikož obě země při své rekodifikaci vycházely ze shodného zákona lze předpokládat, že rozdíly v právní úpravě trestných činů znásilnění a sexuálního nátlaku nebudou příliš značné. Tím nejvýraznějším rozdílem je úprava předmětu útoku. Český zákonodárce

stanovil, že předmětem útoku znásilnění může být nejen žena, ale také muž. Slovenská trestně právní úprava označila předmětem útoků pouze ženu. Rozdíl je patrný také v případě výše trestní sazby trestu odnětí svobody u obou trestných činů, které jsou vyšší v případě Slovenské republiky.

Česká trestně právní úprava je odpovídající, ale myslím, že by bylo důležité zvážit v §185 odst. 6 změnu ve výši trestní sazby. Dle mého názoru je trestně právní úprava §186 odst. 5 příliš přísná v trestní sazbě. Trest bych zmírnila, jelikož by sazba měla být spíše zvýšena u §185 odst. 3.

Světová zdravotnická organizace tento čin definuje jako fyzické násilí či jiným způsobem vynucenou penetraci vulvy či řitního otvoru penisem, jinou částí těla nebo jinou věcí. Vzhledem k neustálému vývoji naší společnosti prošel i pohled na znásilnění jistým vývojem. Není již na něj nahlíženo pouze jako na sexuální delikt, ale více jako na násilný trestný čin. Změna pohledu je patrná také v tom, že aktuální právní úprava nenahlíží na znásilnění jen jako na druh sexuální aktivity, tedy soulož, ale rozeznává tři kategorie sexuálního jednání pachatele. Tímto jednáním je pohlavní styk, soulož a pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží. V rámci této kapitoly bylo také přiblíženo, jak se právní úprava trestného činu znásilnění postupem času měnila. K jedné z nejdůležitějších změn došlo na základě novely č. 14/2001 Sb., kdy byl předmět útoku rozšířen o osobu mužského pohlaví. Další podkapitola definuje současnou právní úpravu znásilnění a následně je daný trestný čin analyzován. Nakonec byl uveden trestný čin znásilnění i z hlediska slovenské právní úpravy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BLATNÍKOVÁ, Š. *Násilná sexuální kriminalita – témata pro experty i veřejnost*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. ISBN 978-80-7338-143-1.
2. BRZEK, A. *Sexuologie pro právníky*. Praha : Karolinum, 1997. ISBN: 80-7184-383-0.
3. HARTL, P. a kol. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-71-7830-3-X.
4. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016. 976 s. ISBN 978-80-7502-120-5.
5. JELÍNEK J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016, 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vyd. Praha : Leges, 2016. 976 s. ISBN 978-80-7502-120-5.
7. KOVÁŘ, P., a kol. *Sexuální agrese*. Praha : Maxdorf, 2008. Mravností kriminalita z pohledu policie ČR, s. 153. ISBN 978-80-7345-161-5.
8. KUČHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
9. MAŠĽANYOVÁ, D. a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitá část*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 624 s. ISBN 978-80-7380-618-7.
10. NOVÝ, I. a kol. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2. vyd. Praha: Grada, 2006. 287 s. ISBN 978-80-247-1705-0.
11. ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník II – velký komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1832. ISBN 978-80-7400-428-5.
12. ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha : Wolters Kluwers, 2014, s. 1000. ISBN 978-80-7478-616-7.
13. ŠÍN, Z. *Tvorba práva. Pravidla, metodika, technika*. 2. vyd. C H Beck, 2009. 176 s. ISBN 978-80-7400-162-8.
14. VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 1. vyd. Praha : Anag, 2011. 1367 s. ISBN 978-80-7263-677-8.

15. VEVERA, J. a kol. *Agrese a násilné chování. Postgraduální medicína*. 2011. 13(2), 220–227.
16. WEISS, P. a kol. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 744 s. SIBN 978-80-247-2492-8.

Elektronické zdroje

17. HRUŠKA, J. a kol. Několik poznámek k trestným činům proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti podle trestního zákoníku. *Trestní právo*. 2010, roč. 14, č. 2, s. 4 – 9. ISSN 1211-2860.
18. Ještě k rozsahu kriminalizace jednání právnických osob. *Bulletin advokacie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/jeste-k-rozsahu-kriminalizace-jednani-pravnickych-osob?browser=mobi>.
19. Media centre. *Violence against women. Intimate partner and sexual violence against women* [online] 2017 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>.
20. MITLÖHNER, M. *Normalita a anormalita v sexu z pohledu trestněprávní historie* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2017/Mitlohner.pdf>.
21. MITLÖHNER, M. *Sexualita v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku* [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z : <http://systemic.cz/sex/archive/cze/textbook2011/12%20-%20Mitlohner.pdf>.
22. Prehľad ustanovení zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf.
23. Sexuální a mravnostní trestné činy [online]. Praha : Policie ČR, [2018-03-017]. Dostupné z WWW:< <http://www.policie.cz/clanek/sexualni-a-mravnostni-trestne-ciny.aspx>>.
24. VRÁBLOVÁ, L. Znásilnenie muža – mužné či nemožné? *Najpravo* [online] 2017 [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.najpravo.sk/clanky/znasilnenie-muza-muzne-ci-nemozne.html?print=1>.
25. ZVĚŘINA, J. Doporučené postupy v terapii parafilních sexuálních delikventů. Retrieved 2 March, 2014, from [online] 2013 [cit-2018-03-17]. Dostupné z

WWW: http://www.mzcr.cz/dokumenty/doporucene-postupy-v-terapii-parafilnichsexualnich-delikventu_7653_2849_29.html.

26. PISÁR, S. Súbeh trestných činov v Slovenskej Republike. *Paneuropska vysoká škola* [online] [cit-2018-06-15]. Dostupné z WWW: http://vjhr.sk/archive/2014_1/22.pdf.

Legislativní dokumenty

27. Trestní zákoník 2018 - aktuální úplné znění (zákon č. 40/2009 Sb.) [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/trestni-zakonik-uplne-zneni>.
28. Zákon č. 140/1961 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#cast2>.
29. Zákon č. 40/2009 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20180103#cast2>.
30. Zákon č. 418/2011 [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-418/zneni-20170701>.
31. Zákon č. 86/1950 Sb. [online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1950-86#hlava7>.
32. Zákon č. 89/2012 Sb.[online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.
33. Zakonyproludi. *Zákon č. 300/2005 Z.z.*[online] [cit-2018-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>.

SEZNAM ZKRATEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
např.	například
odst.	odstavec
písm.	písmeno
Sb.	Sbírka
sp. zn.	spisová značka
STZ	Slovenský trestný zákon
topo	Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob
TZ	Trestní zákoník
ust.	ustanovení
Z. z.	zbierka zákonov